

KASTEEL HEESWIJK

Kasteel van Brabant

Stichting Kasteel Heeswijk Jaarverslag 2019

De stichting Kasteel Heeswijk (SKH) consolideerde in 2019 haar vernieuwde bedrijfsvoering. De nadruk kwam te liggen op een professionele museumorganisatie, ondersteund door een kwalitatief goede horeca en een brede, goed opgeleide en betrokken vrijwilligersgroep. Het publiek werd benaderd met een adequate marketingstrategie en dit leverde een stijging van het aantal bezoekers op van 28.088 (2018) naar 35.589. De ambitie om een 'drukbezocht topmonument' te worden weerspiegelde zich ook in de kwaliteitsverhoging van publieksprogramma's, collectie en monument.

1. Identiteit en toerisme

Kasteel Heeswijk geldt als icoon in Brabant, een topmonument dat alle typische kenmerken van een kasteel heeft: een waterburcht in een historisch landschap.

Het publieksprogramma richtte zich ook in 2019 daarom op evenementen in de culturele en cultuur-toeristische sfeer. De zondag was standaard 'evenementendag' met een koffieconcert, demonstratie, lezing of andere presentatie. De Historische Re-enactment Vereniging Nederland organiseerde '*Chateau Heeswijk Liberée*', een re-enactment van de strijd in 1794 in Napoleontische sferen. Andere grote evenementen waren de landelijke Museumweek, Dag van het Kasteel en Open Monumentendag.

Het Marketingplan 2019-2022 legde met de slogan "*Topmonument in het groen: gastvrij, leerzaam en aangenaam*" de basis voor verdere professionalisering en focus op het toeristische werk. Met de beëindiging van het zelfstandige bedrijf *Kasteel Heeswijk Horeca* v.o.f. einde 2019 kon de externe communicatie via o.m. sociale media eenduidiger worden als "Kasteel Heeswijk".

Met '*De Heerlijkheid Heeswijk-Dinther*', een collegiale samenwerking van kasteel, molen, abdij en museumboerderij, steeg het aantal bezoekers dat een combinatie van deze monumenten bezocht. Een promotieactie op lokale campings en in Den Bosch leverde extra bezoek op. De samenwerking als '*talent tradepartner*' met Visit Brabant, om zich zo meer te profileren in het internationaal en nationaal toerisme, bracht touringcars met internationale gezelschappen.

2. Innovatie

Een aantal publieksactiviteiten werd in 2019 vernieuwd:

- Een **virtuele speurtocht** door de vier Brabantse Topmonumenten kwam tot stand, met de verkoop van een viewer en een lespakket voor het middelbaar onderwijs.
- De **zomerexpositie 'Reizen op stand'** belichtte in het gehele kasteel de reistradities van de adel vanaf de middeleeuwen, vergezeld van een succesvol educatief 'koffertjesproject'.

- Het **Sinterklaasweekend** kreeg een nieuwe vorm met de inschakeling van het bureau BE Concepts, dat een route vanaf de parkeerplaats in spelvorm opzette en randactiviteiten zoals een vlog en een blog organiseerde. Met dit nieuwe concept schaarde het kasteel zich tussen de andere Sinterklaasactiviteiten in Nederland.
- Het **Kerstival** kreeg een nieuwe en op de jeugd gerichte vorm met het optreden van *Fantasy* en *Living History* vrijwilligers. Roofvogelshows en een middeleeuwse markt trokken een eigen publiek. Deze vernieuwing resulteerde in een verdubbeling van het aantal bezoekers in december, vergeleken met 2018.
- De **Horeca** kwam vanaf november in eigen beheer. De focus werd gelegd op recreatief en toeristisch dagbezoek. Op 6 december opende de brasserie in nieuwe stijl '*Bij de Barones*'. Partijen en andere grotere evenementen worden voortaan bediend door de vaste partner Caterevents BV.

3. Topmonument van Brabant: de exploitatie

In de lijn van de statuten werkt de stichting zowel aan het behoud als aan de openstelling van het kasteel. Van belang hierbij is, dat de provincie Kasteel Heeswijk aanmerkt als één van de vier topmonumenten van Brabant en dat de rijksoverheid het behoud van het complex van belang vindt. Beide overheden hebben daarom ook in 2019 een instandhoudingssubsidie voor het monument verstrekt. De gemeente Bernheze verstrekt een jaarlijkse exploitatiesubsidie.

Andere reguliere inkomsten kwamen uit entreegelden, locatieverhuur, verhuur van de dienstwoning en het restaurant. Over de gehele linie bleek de in 2016 geïntroduceerde formule van publiekgericht kasteel een voortgaand positief resultaat te hebben: in de afgelopen vier jaar is het bezoekersaantal verdubbeld, de entreegelden zijn verdriedubbeld.

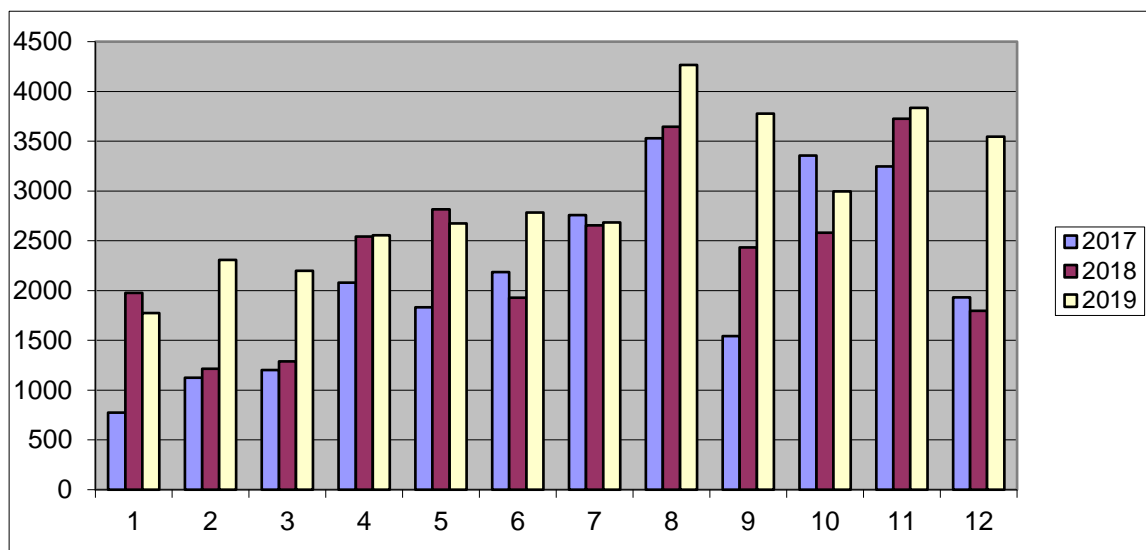
Met de pensionering van de poortwachter verdween de laatste kasteelbewoner. Daarentegen kwamen er een conciërge en horecapersoneel bij. De staf startte een omvorming tot een *lean* organisatie, gericht op optimalisering van de beschikbare werkkraft en op een beheer van het gehele kasteel. Ruim negentig vrijwilligers vullen de staf aan en maken mogelijk dat het kasteel zo goed kan presteren op alle gebieden. Zij groeien mee in de professionalisering op alle werkgebieden.

In samenwerking met de drie andere topmonumenten Sint Janskathedraal (Den Bosch), Grote Kerk (Breda) en Markiezenhof (Bergen op Zoom) zette SKH een marketingcampagne uit. Bedrijfsponsors zijn verenigd in een 'Ridderschap van Heeswijk', onder leiding van een commandeur, thans de Commissaris van de Koning Wim van de Donk.

Het publieksbereik was in 2019 als volgt:

	Volwassenen			Kinderen			Sponsoring*			Totaal		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2016	2017	2019
Jan	518	850	861	159	835	695	97	291	217	774	1.976	1.773
Febr	682	698	1.173	305	403	878	137	114	257	1.124	1.215	2.308
Mrt	800	916	1.375	252	285	568	150	87	256	1.202	1.288	2.199
Apr	1.422	1.782	1.835	338	464	449	319	298	270	2.079	2.544	2.554
Mei	1.326	1.733	1.805	279	829	637	226	253	232	1.831	2.815	2.674
Juni	1.659	1.450	2.075	299	287	433	227	190	276	2.185	1.927	2.784
Juli	2.005	1.932	1.960	533	513	463	221	211	262	2.759	2.656	2.685
August	2.598	2.538	3.293	607	766	640	324	341	334	3.529	3.645	4.267
Septem	1.303	1.538	1.902	141	192	321	97	702	1.555	1.541	2.432	3.778
Oktober	1.986	1.629	1.990	741	565	720	629	388	286	3.356	2.582	2.996
Novem	807	2.064	2.349	2.212	1.350	1.165	229	311	321	3.248	3.725	3.835
Decem	<u>1.262</u>	<u>1.173</u>	<u>2.450</u>	<u>375</u>	<u>276</u>	<u>636</u>	<u>296</u>	<u>348</u>	<u>461</u>	<u>1.933</u>	<u>1.797</u>	<u>3.547</u>
	16.368	18.303	23.068	6.241	6.765	7.605	2.952	3.534	4.727	25.561	28.602	35.400

*sponsoring: vrij toegang voor leden van Vrienden, Brabants Landschap en donateurs

12 maanden

4. Instandhouding van het monument

Zowel Rijk als Provincie geven financiële ondersteuning aan de instandhouding van Kasteel Heeswijk. Jaarlijks ontvangt SKH van het Rijk een SIM-subsidie (Subsidie Instandhouding Monumenten). Als noodzakelijke co-financier treedt de Provincie op met een 'Topmonumentensubsidie'. In 2019 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- In de druivenkas is een compartiment opgeruimd en er wordt zacht fruit geplant.
- Rondom het kasteel zijn de buitenmonumenten en siersmeedwerk gerestaureerd.
- Op het bovenplein zijn de nokvorsten van de galerij vervangen.
- In de wapenzaal zijn de beschadigde glas-in-lood ramen gerestaureerd.
- Reiniging en conservering van de houten trappen en vloeren;
- Reiniging en conservering van de 18^e-eeuwse marmeren tuinbeelden;
- Vernieuwing van het schilder- en sauswerk van het Koetshuis

5. Projecten

Parallel aan de exploitatie en aan de instandhouding van het monument vinden bijzondere projecten plaats, op basis van projectfinanciering. In 2019 waren dit:

- Parkeerterrein

Met financiële steun van de provincie, gemeente en Brabants Landschap is in 2019 een ruim parkeerterrein aangelegd aan de zuidzijde van het landgoed, tegen de N279. Hiermee is de parkeer capaciteit verruimd met extra parkeerplaatsen voor 150 auto's en zes touringcars. De toeristische aanrijroute werd verlegd van het achterland naar de Kanaaldijk Noord, direct vanaf de afrit Heeswijk-Dinther. In de zomer is de parkeerplaats in gebruik genomen. In 2020 krijgt de locatie de functie van transferium.

- De Lichtkroon in de salon

In de salon is de bruikleen lichtkroon vervangen door de originele kroon uit depot. Deze is gerestaureerd en geëlektrificeerd dankzij een donatie van de Vrienden en Beschermers.

- Marmeren tuinbeelden

De antieke tuinbeelden hebben te lijden onder het klimaat. Elk jaar worden enkele beelden vervangen door weerbestendige replica's, de originelen krijgen een veilige plaats in het kasteel. In 2019 werden zo de tuinbeelden 'Goedertierenheid' en 'Vrouwelijke kop' door particulieren geadopteerd en aldus veilig gesteld.

- Het kasteelklavecimbel

Het in 1998 gebouwde klavecimbel in de salon was toe aan een revisie/restauratie. Met een donatie van de Rabo Bank, de stichting Leye Fonds en een aantal particulieren kon de klavecimbelbouwer Onno Peper te Oss dit werk uitvoeren. In oktober is met een concert en een lezing het klavecimbel weer in gebruik genomen.

- Naar de kelder op Kasteel Heeswijk (2020)

Met het vertrek van het horecabedrijf werd een plan opgesteld om de keldergewelven voor de kasteelbezoeker open te stellen en educatief in te richten. Het plan werd gehonoreerd met een provinciesubsidie. In 2020 wordt aan dit plan gevolg gegeven.

- Grand Levée (2021)

Het barokke staatsiebed in depot herinnert aan het 'Grand Levée', het ceremoniële ontwaken van de vorst. In relatie tot andere staatsiebedden in Nederland richt het kasteel een educatieve route in rondom 'slaapcultuur'. De bezoeker gaat langs de slaapkamers en een deel van de zolder gaat open. Energiebesparende voorzieningen en restauraties aan dak en interieurs zijn voorzien. De provincie kende in 2019 een restauratiesubsidie toe.

6. Bestuur en management

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door de directeur. In bestuur en Raad van Toezicht vonden in 2019 geen wijzigingen plaats. In de Raad van Advies trad één lid terug wegens haar benoeming tot Gedeputeerde in de Provinciale Staten: mevrouw mr. M.A.B. van der Sloot. Een nieuw lid trad aan in de persoon van mevrouw H. van Limburg Stirum, directeur van de Nederlandse Kastelenstichting.

Aldus waren de Raden van Toezicht en Advies einde 2019 als volgt samengesteld:

Raad v. Toezicht		Benoemd	Achtergrond/functie
Ir. P.J.A. van	Schijndel	01-10-2013	Lid Raad van Bestuur van Rabobank Groep
Drs. R.C.	Bastiaanse	01-01-2012	Directeur Brabants Historisch Informatie Centrum
W.J.A.L.M.	Verwegen	01-01-2012	Directeur Verwegen Communicatie B.V.
Mr. J.H.T.M.	Cuppen	01-01-2013	Directeur CILUX Compliance Consultancy
R.F.M.	Wagemakers	22-06-2015	Rayondirecteur MKB N-O Brabant ING Bank
Ing. J.	Baan	22-06-2016	Directeur Brabants Landschap

Raad van Advies		Benoemd	Achtergrond/functie
p. D.	Hendrickx o.praem.	06-2013	Abt van de Abdij van Berne
Drs. B. de	Boer	22-06-2016	Voorzitter Raad van Toezicht Visit Brabant
mw. Drs. B. van	Haaften-Harkema	22-06-2016	Bestuurder SDW (voorzitter Raad van Advies)
Drs. H.	Hendriks	22-06-2016	Directievoorzitter Philips Electronics Benelux
Drs. D.T.C.M.	Lips	22-06-2016	Algemeen Directeur Libéma
Mr. J.K.B. van	Daalen	11-09-2017	Senior rechter, tevens vicevoorzitter van de stichting Brabants Landschap
Drs. P.L.A.	Rüpp	09-07-2018	Bestuurder AVANS Hogeschool,

			Kamerheer des Konings in Noord-Brabant
mw. Drs. M.H.T.M.	Stultiens	09-07-2018	Directeur Artishock Events & Marketing
mw. Ir. A.M.	Burger	03-12-2018	Annemie Burger Advies
mw. Drs.ir. H.	van Limburg Stirum	01-07-2019	Directeur Nederlandse Kastelenstichting

De Raad van Advies vergaderde in twee bijeenkomsten met als thema's "*Het kasteel maatschappelijk relevant*" en "*Erfgoedvisie gemeente Bernheze*".

Het financieel management was in 2019 gericht op:

- a. Een structurele verbetering van de balanspositie;
- b. Een verhoging van de rentabiliteit in de bedrijfsvoering;
- c. Investerings in de bedrijfsmiddelen.

Met de aanzienlijk gegroeide publieksinkomsten kon in 2019 worden geïnvesteerd in bedrijfsmiddelen: parkeerplaats, horeca, telecominstallatie, digitaal kassa- en boekingssysteem en divers onderhoud van gebouwen en terreinen.

De balanspositie is in 2019 verder verbeterd door op de banklening af te lossen en investeringen binnen het boekjaar af te schrijven. De eind 2019 aangeschafte horeca-inventaris werd geactiveerd over vijf jaar.

De rentabiliteit in de bedrijfsvoering verbeterde verder door de focus te richten op het toerisme. Provincie, gemeente en Visit Brabant waren hierin een sterke partner. Het aantal bezoekers groeide met 27% ten opzichte van 2018.

Risicoparaagraaf

- Exploitatieresultaten

De sterke stijging in eigen inkomsten zette door in 2019: de entreegelden met 36%, de winkelverkoop met 34%. De huuropbrengsten daalden door de opzegging van de huurder Kasteel Heeswijk Horeca v.o.f. maar deze daling werd deels opgevangen door het opstarten van een eigen horeca-afdeling. Inclusief de investeringen leverde de exploitatie in 2019 een positief saldo op van € 393 bij een omzet van € 494.042.

- Algemene reserve

Met de toevoeging van het exploitatieresultaat van 2019 wijzigde de negatieve algemene reserve van - € 34.606 naar - € 34.213. In de volgende jaren zal stapsgewijs de balanspositie worden verbeterd op basis van de exploitatieresultaten.

- Voorzieningen

De voorziening voor groot onderhoud is in 2019 aangesproken ten behoeve van diverse technische installaties. Groot onderhoud van de gebouwen is afgedekt door de instandhouding subsidies.

- Lang- en kortlopende schulden

Op het tekort op de restauratie van het kasteel had de stichting in 2015 bij de Rabobank een hypotheekschuld van € 161.000. Mede dankzij de positieve exploitatieresultaten kon vanaf 2017 jaarlijks worden afgelost. De schuld was ultimo 2019 € 66.600.

- Liquiditeit

SKH kent drie geldstromen:

a. de reguliere exploitatie,
gestoeld op de eigen inkomsten en een jaarlijkse gemeentesubsidie. Op haar liquiditeitspositie drukken de historische lasten van de negatieve algemene reserve en de reserve groot onderhoud.

b. de instandhouding van het monument op basis van instandhoudingssubsidies;
gevoed door de provinciale *Topmonumenten-subsidie* 2016-2019 en de daaraan gekoppelde nationale *Subsidieregeling Instandhouding Monumenten* 2016-2020.

c. projecten op basis van externe financiering.
gebaseerd op bijdragen voor investeringen in de vorm van restauraties, landschapsinrichting en aanschaffingen. In 2019 betrof dit de acht projecten Parkeerterrein, Lichtkroon, Tuinbeelden, Kasteelklavecimbel, Naar de kelder, Grand Levée, Heerlijkheid verbonden en Bridgedrive.

Nawoord

In 2019 kon SKH de vruchten plukken van haar professionalisering. Op veel gebieden vonden innovaties plaats en over de gehele breedte werden goede resultaten geboekt. De belangrijke wijziging in de horeca opende de deur naar een eenduidig management. Het kasteel draagt bij aan een goede leefomgeving en het toerisme in de Brabantse regio.

Wij spreken onze erkentelijkheid uit voor de belangrijke steun die de stichting hierin krijgt van subsidiënten, medewerkers en vele anderen. En een bijzonder woord van dank voor de grote en enthousiaste betrokkenheid van onze vele vrijwilligers, dankzij wie deze prachtige resultaten mogelijk zijn geworden.

Luc Eekhout
Directeur

Financieel jaarverslag 2019

Balans per 31 december in euro's

Vaste activa	2018	2019	Eigen vermogen	2018	2019
Materiële vaste activa			Statutaire reserves	500	500
Gebouwen incl. ondergrond	1	1	Algemene reserve	-34.606	-34.213
Overige onroerende materiële vaste activa	145.439	145.439	Bestemmingsreserve huisvesting	<u>343.142</u>	<u>343.142</u>
Inventaris	<u>343.141</u>	<u>377.361</u>		309.036	309.429
	488.581	522.801	Voorzieningen		
Vlottende activa			Overige voorzieningen	40.618	28.456
Vorraden	5.850	8.077			
Vorderingen:			Langlopende schulden		66.600
Debiteuren	9.944	20.799	Bankleningen	77.700	
Fiscus & sociale lasten	12.291	27.774	Overige leningen	<u>0</u>	<u>0</u>
Overige vorderingen	251	0		88.800	77.700
Nog te ontvangen subsidies	11.109	0	Kortlopende schulden		
Overlopende activa	<u>43.581</u>	<u>41.417</u>	Aflossing bankleningen	11.100	11.100
	77.176	89.990	Crediteuren	104.020	119.719
			Fiscus & sociale lasten	8.268	10.059
Liquide middelen	111.813	261.782	Overige schulden	0	1.049
			Vooruit ontvangen subsidies	84.492	290.182
			Overlopende passiva	<u>48.186</u>	<u>46.056</u>
	194.839	359.849		256.066	478.066
	683.420	882.650		683.420	882.650

Verlies- en winstrekening

Opbrengsten	2018	2019	2019
	realisatie	begroting	realisatie
Museumbezoek	178.265	218.500	242.493
Winkel	12.607	15.000	16.971
Daghoreca			9.203
MICE (zakelijk)			16.516
Verhuur locaties	180.800	192.647	161.394
Diverse activiteiten	<u>1.522</u>	<u>0</u>	<u>1.482</u>
	373.194	426.147	448.059
Subsidies	<u>50.095</u>	<u>52.500</u>	<u>45.983</u>
Totale opbrengsten	423.289	478.647	494.042
Kosten			
Salarissen & sociale lasten	218.039	247.609	257.847
Overige personeelskosten	33.535	31.916	30.933
Huisvesting	66.355	81.657	78.658
Kantoor	21.560	21.140	26.230
Verkoop	66.827	65.848	64.683
Horeca inkoop			8.946
Algemene kosten	6.310	33.832	11.242
Afschrijvingen			1.180
Bijdrage project parkeerterrein			3.000
Bijdrage instandh. BRIM groen	4.984	4.800	6.052
Financieringslasten	<u>5.101</u>	<u>5.300</u>	<u>4.878</u>
Totale kosten	423.809	492.102	493.649
Exploitatiesaldo	-520	-13.455	393